

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต
ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Guidelines for the Improvement and Development of Specific Courses,
30-Credit Buddhism Courses, Bachelor of 5-Year Education Program,
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

มนัสวี ศรีนนท์

Manatsawee Srinont

สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

Institute for Innovative Learning, Mahidol University

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม

Phramaha Maghavin Purisuttamo

ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม

Phrapariyattidhamma of Watawutwikisitaram

E-mail: B_AV7@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 พฤษภาคม 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 พฤษภาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาถึงสภาพการดำเนินการและการปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรที่ผ่านมาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และนำเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี และหลักสูตรอื่นๆ โดยกำหนดให้มีการรวมวิชาและคงวิชา รวมทั้งปรับหน่วยกิตให้เหลือจำนวน 18 หน่วยกิต คือ กลุ่มวิชาบังคับเรียน ให้เหลือ 12 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาเลือกเรียน คงไว้ 6 หน่วยกิต ตามเดิม

คำสำคัญ : แนวทาง, การปรับปรุงและพัฒนา, หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

ABSTRACT

This article aims to study the former operation conditions and operations about the course of Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University. Besides, it presents

the guidelines for the improvement and development of specific courses; that is the 30-credit Buddhism Courses, in the Bachelor of 5-year Education Program and other courses by prescribing the course combination and the course maintenance, including the adjustment into the 18-credit program i.e. there will be 12 credits of the compulsory courses and 6 credits of the elective courses.

Keywords: guidelines, improvement and development, Bachelor of Education Program

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดการศึกษาด้วยวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของศาสนทายาท ซึ่งก็คือพระภิกษุและสามเณรเป็นหลัก ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยเป็นการเฉพาะ จึงสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือนอกจากการให้บริการการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณรเท่านั้น ก็ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาแก่คฤหัสถ์ที่สนใจ ดังจะเห็นได้จากที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้เปิดรับสมัครคฤหัสถ์เข้าศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี โดยคฤหัสถ์ที่เข้ามาศึกษาก็ต้องปฏิบัติตามในฐานะเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกันกับพระภิกษุและสามเณร อย่างกรณีเรื่องการปฏิบัติกรรมฐานเป็นเวลา 15 วัน นักศึกษาคฤหัสถ์ทุกระดับชั้นก็ต้องปฏิบัติตามเหมือนกัน ดังนั้น ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน จึงกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ จนสามารถจบการศึกษาแล้วได้งานทำตามความคาดหวังเป็นจำนวนมาก

กล่าวเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก่อตั้งมาเป็นระยะเวลา 30 ปีแล้ว มีการพัฒนาการทางการบริหารและวิชาการมาเป็นระยะ คือ ช่วงแรกให้บริการทางการศึกษาเฉพาะพระภิกษุและสามเณรเท่านั้น ต่อมาได้รับคฤหัสถ์เข้าศึกษาด้วย ดังนั้น เรื่องการบริหารและวิชาการนี้ คณะศึกษาศาสตร์มีการรับสมัครคฤหัสถ์เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เบ็ดเสร็จเป็นรูปธรรมในคณะ ส่วนเรื่องหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา (ศน.ม.) (ต่อมาเปลี่ยนเป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) หลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต (ต่อมาเปลี่ยนเป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.)) สาขาวิชาต่างๆ ก็มีปัญหาให้ต้องแก้ไขในเรื่องต่างๆ เช่น ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา คุณวุฒิและคุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร หรือเรื่องราววิชาในหลักสูตร เป็นต้น สรุปแล้ว เรื่องการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์นี้เป็นเรื่องที่ควรพิจารณาดำเนินการเป็นพิเศษในการเปิดการเรียนการสอน ทั้งนี้การที่คณะศึกษาศาสตร์จะได้รับพิจารณาดำเนินการเป็นกรณีพิเศษมิใช่ว่าคณะอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยไม่สำคัญ เพียงแต่เรื่องเกี่ยวกับคณะศึกษาศาสตร์นี้มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานมากกว่าคณะอื่นๆ นั่นเอง

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับคณะศึกษาศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการเสนอให้มีการปรับปรุงหลักสูตรจาก 5 ปี เป็น 4 ปี ตามนโยบายและทิศทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น หลักสูตรศึกษาศาสตร

บัณฑิต 5 ปี ทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเป็น 4 ปี เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม แต่การเปิดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ ทุกสาขาวิชาที่ผ่านมา ต้องศึกษาในรายวิชาถึง 191 หน่วยกิต ซึ่งเป็นจำนวนหน่วยกิตที่มากกว่าที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอไว้ถึง 31 หน่วยกิต ส่วนการศึกษารายวิชาในจำนวนหน่วยกิตที่มากกว่ากระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้จะเป็น การดีหรือไม่ดีนั้นยังเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาศึกษาวิเคราะห์วิจัยกันต่อไป แต่สำหรับการศึกษาในจำนวน หน่วยกิตที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้นั้นถือว่าเป็นการดีอยู่แล้ว เพราะเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทุก สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนด้านศึกษาศาสตร์ต้องทำตาม สรุปลแล้ว เรื่องแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นเรื่องที่ควรดำเนินการหาข้อสรุปให้เป็นประโยชน์กับ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและสถาบันด้วย

ตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร (ไม่น้อยกว่า 191 หน่วยกิต) ของคณะศึกษาศาสตร์

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30	หน่วยกิต
(1) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
(2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
(3) กลุ่มวิชาภาษา	12	หน่วยกิต
(4) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	6	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	155	หน่วยกิต
(1) กลุ่มวิชาเฉพาะทางพระพุทธศาสนา	30	หน่วยกิต
- บัณฑิตเรียน	24	หน่วยกิต
- เลือกรเรียน	6	หน่วยกิต
(2) กลุ่มวิชาชีพรู	46	หน่วยกิต
- รายวิชามาตรฐานความรู้	31	หน่วยกิต
- รายวิชามาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ	15	หน่วยกิต
(3) กลุ่มวิชาเฉพาะทาง	79	หน่วยกิต
- วิชาบังคับ	69	หน่วยกิต
- วิชาการสอนวิชาเอก	6	หน่วยกิต
- เลือกวิชาเอกหรือวิชาการสอนวิชาเอกเพิ่มเติม	4	หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต

สำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี ทุกหลักสูตร ทุกสาขาวิชา และทุกคณะของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นักศึกษาที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ต้องศึกษารายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจำนวน 30 หน่วยกิต ซึ่งแบ่งเป็นรายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต หรือ 8 วิชา และรายวิชาเลือกเรียนอีก 6 หน่วยกิต หรือ 2 วิชา โดยรายวิชาเหล่านี้นักศึกษาจะได้ทยอยเรียนไปเรื่อยๆ ตามแต่ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจะได้ประกาศตารางเรียนเป็นรายภาคการศึกษาไป ดังรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อวิชาและคำอธิบายรายวิชาดังนี้

รายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต

- BU5001 ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา (History of Buddhism)
โลกทัศน์ศาสนาก่อนพุทธกาลพุทธประวัติและพุทธประวัติเชิงวิเคราะห์การสังคายนาและการร้อยกรองพระธรรมวินัยภายในพระพุทธศาสนาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยและต่างประเทศประวัติและบทบาทของพระสาวกพระสาวิกาและนักคิดทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญอิทธิพลของพุทธศิลป์ที่มีต่อศิลปะไทยศึกษาสถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน
- BU5002 พระไตรปิฎกศึกษา 1 (Tipitaka Studies 1)
วิเคราะห์การจำแนกหมวดหมู่โครงสร้างและเนื้อหาของพระไตรปิฎกประเภทและลำดับชั้นคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาฐานะและความสำคัญของพระไตรปิฎกและคัมภีร์ชั้นรองภูมิปัญญาในพระไตรปิฎกและการศึกษาพุทธศาสนสุภาษิต ศึกษาประวัติแนวคิดและหลักการวัตถุประสงค์การบัญญัติพระวินัยวิธีบัญญัติพระวินัยบทบัญญัติหรือศีลประเภทต่างๆการปฏิบัติการศึกษาความวินิจฉัยและวิธีการตัดสินอิทธิพลในพระวินัยศึกษาเปรียบเทียบการบัญญัติพระวินัยกับการบัญญัติกฎหมายการประยุกต์ใช้วิธีการทางพระวินัยกับตัดสินปัญหา
- BU5003 พระไตรปิฎกศึกษา 2 (Tipitaka Studies 2)
ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของพระสูตรต้นตปิฎกการจัดหมวดหมู่ในพระสูตรต้นตปิฎกวิเคราะห์พระสูตรที่สำคัญและพระสูตรที่แสดงหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนาหลักธรรมที่เป็นหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนาอุดมคติทางพระพุทธศาสนาวิธีคิดและคุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนาพุทธจริยธรรมหลักคิทธิธรรมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาสังคม
- BU5004 พระไตรปิฎกศึกษา 3 (Tipitaka Studies 3)
ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของพระอภิธรรมปิฎก การจัดหมวดหมู่ในพระอภิธรรมปิฎกประวัติและสาระสำคัญของพระอภิธรรมจากคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก พระอภิธรรมในฐานะหลักวิชาการพระพุทธศาสนาหลักการอธิบายและตีความธรรมะตามแนวอภิธรรม พุทธปรัชญาตามนัย พระอภิธรรมจิตวิทยาในพระอภิธรรมและการประยุกต์ใช้หลักพระอภิธรรมในการดำรงชีวิต
- BU5005 พุทธวิถีไทย (Buddhism and Thai Ways of Life)
ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติไทยและรากฐานสำคัญของวัฒนธรรม เป็นองค์ความสามัคคี เป็นสถาบันคู่ชาติและพระมหากษัตริย์ เป็นแหล่งหล่อหลอมเอกลักษณ์ของ

ชาติ เป็นเครื่องมือการแก้ปัญหาและการพัฒนาชาติ ความเป็นสถาบันพระพุทธศาสนา พระรัตนตรัยวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหลักศาสนพิธีและรูปแบบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาและการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะ รูปแบบและมิติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาของสังคมไทยวัดและพระสงฆ์ไทย องค์กรทางพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย การส่งเสริมและการคุ้มครองพระพุทธศาสนาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาและการพัฒนา พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง BU5006 ภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา (Pali for a Buddhist Research)

ศึกษาหลักไวยากรณ์ การอ่าน การแปลภาษาบาลีเบื้องต้นการใช้ภาษาบาลีและการใช้คำภาษาบาลีในภาษาไทยภาษาบาลีกับพระพุทธศาสนา คัมภีร์พระพุทธศาสนาฉบับภาษาบาลีฝึกทดลองศึกษาค้นคว้าเนื้อหาพระพุทธศาสนาสั้นๆหรือโดยย่อจากเอกสารภาษาบาลี

BU5007 ภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา (Sanskrit for a Buddhist Research)

ศึกษาหลักไวยากรณ์ การอ่าน การแปลภาษาสันสกฤตเบื้องต้นการใช้ภาษาสันสกฤตและการใช้คำภาษาสันสกฤตในภาษาไทยภาษาสันสกฤตกับพระพุทธศาสนา คัมภีร์พระพุทธศาสนาฉบับภาษาสันสกฤตฝึกทดลองศึกษาค้นคว้าเนื้อหาพระพุทธศาสนาสั้นๆหรือโดยย่อจากเอกสารภาษาสันสกฤต

BU5008 การปฏิบัติกรรมฐาน (Meditation Practice)

แนวคิด หลักการ วิธีปฏิบัติกรรมฐานในพระพุทธศาสนา ทั้งสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน หลักการปฏิบัติจุดประสงค์ ศึกษาการสอนกรรมฐานและการปฏิบัติกรรมฐานจากสำนักกรรมฐานที่สำคัญในประเทศไทย ฝึกปฏิบัติกรรมฐานที่ถูกต้องตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา

รายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต

BU5009 พระพุทธศาสนามหายาน (Mahayana Buddhism)

ศึกษาสถานการณ์พระพุทธศาสนาหลังพุทธปรินิพพาน ประวัติและการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน แนวคิดและหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนามหายาน เช่น แนวคิดเรื่อง ตรีกาย อาทิพุทธะ ศูนย์ตาทโยคจารย์ หลักโพธิจิต นิกายสำคัญของพระพุทธศาสนามหายาน เช่น นิกายสุขาวดี เช่น พระพุทธศาสนามหายานในโลกตะวันตก บทบาทขององค์ดาไลลามะ และนักคิดของพระพุทธศาสนามหายานเช่น ดร.ตี.ที.ชูชุกิ, พระทิชนักหันธ์ เป็นต้น

BU5010 ศาสนศึกษา (Religious Studies)

ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา แนวคิด ทฤษฎีกำเนิดศาสนาภูมิหลังทางศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองของศาสนาพราหมณ์ (ฮินดู) พระพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ อิสลาม ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้ศาสดาของแต่ละศาสนาหันไปสนใจศาสนา การปฏิบัติทางศาสนาและประสบการณ์ศาสนาของศาสดาแต่ละองค์ วิเคราะห์เปรียบเทียบศาสนาด้านโครงสร้าง หลักธรรม โลกทัศน์ พิธีกรรม นิกาย ความดีและจุดมุ่งหมายสูงสุดของศาสนาที่สำคัญ ๆ สถานะปัจจุบันของแต่ละศาสนา สิทธิการนับถือศาสนา หลักศาสนสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา

- BU5011 ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (English for Buddhism Propagation)
ศึกษาคำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะทางพระพุทธศาสนา ฝึกพูดหรือสนทนาและอธิบายธรรมะด้วยภาษาอังกฤษ ฝึกหัดเขียนเรียงความอธิบายพุทธศาสนสุภาษิต และฝึกเขียนบทความธรรมะด้วยภาษาอังกฤษ และย่อความจากบทความธรรมะที่กำหนดให้
- BU5012 วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย (Thai Buddhist Literature)
ศึกษาวรรณกรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงปัจจุบัน โดยศึกษาและวิเคราะห์สาระสังเขป ลักษณะเด่น วิวัฒนาการ ในแง่คุณค่าและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทยและพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง มังคลัตถทีปนี ปัญญาสชาดก มหาชาติคำหลวง มหาเวสสันดรชาดก ปฐมสมโพธิกถา เป็นต้น ศึกษาประวัติและผลงานปราชญ์ชาวพุทธไทยทั้งพระสงฆ์และคฤหัสถ์ รวมทั้งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาในท้องถิ่นของไทย
- BU5013 เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
(Information Technology for Buddhism Propagation)
หลักการ วิธีการและเป้าหมายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก คุณสมบัติ นักเผยแผ่และนักประชาสัมพันธ์ วิทยาการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ สื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อิทธิพลและผลกระทบของสื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน ฝึกหัดการเขียนบทความทางพระพุทธศาสนา ฝึกหัดการเทศน์แบบต่างๆ และฝึกพูดตามหลักวิชาการวาทศิลป์
- BU5014 พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Buddhism, Science and Technology)
วิธีการแสวงหาความจริงของพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ ความสอดคล้องกันระหว่างพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์ พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์กายภาพ ชีวภาพ จิตวิทยา กฎแห่งกรรมของพระพุทธศาสนากับหลักวิทยาศาสตร์ ผลกระทบและผลดีของพระพุทธศาสนาจากพัฒนาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวจิต
- BU5015 พระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ (Buddhism and Globalization)
วิเคราะห์บทบาทและสถานภาพของพระพุทธศาสนาในโลกปัจจุบันบทบาทขององค์กร บุคลากรและนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา การตีความคำสอนของพระพุทธศาสนาปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการพระพุทธศาสนาและปัญหาภายนอกที่มีผลกระทบต่อความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา เปรียบเทียบกระแสโลกาภิวัตน์และธรรมานุวัตร พุทธวิทยาเพื่อการรู้เท่าทันกระแสและความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกภายใต้บริบทของข้อมูลข่าวสาร ท้าทายและการปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสาร ในฐานะชาวพุทธรวมทั้งการป้องกันและแก้ไขข้อบกพร่องและผลเสียของกระแสโลกาภิวัตน์ตามหลักวิถีพุทธ

BU5016 พระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน (Buddhism and Sustainable Development)

ศึกษาแนวคิด หลักการและความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน ความผิดพลาดของการพัฒนาแบบตะวันตกภายใต้กระแสบริโภคนิยม และความไม่กลมกลืนของการพัฒนาตามหลักวิชาการสมัยใหม่ และการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา การพัฒนาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การพัฒนาที่ไม่ทำลายระบบนิเวศน์ ทดลองสร้างโมเดลโครงการพัฒนาแบบยั่งยืนโดยผสมผสานหลักพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่เข้าด้วยกัน พระพุทธศาสนากับสันติภาพ

BU5017 พระพุทธศาสนาในสังคมไทยร่วมสมัย (Buddhism in the Contemporary Thai Society)

ประวัติการณ์ับถือพระพุทธศาสนาของชนชาติไทย พระพุทธศาสนากับชนชาติไทย พระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติไทย พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ สถานะของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน บทบาทของสถาบันสงฆ์ สถาบันพระมหากษัตริย์ รัฐบาล ประชาชนต่อพระพุทธศาสนา การบริหาร การศึกษา การปฏิบัติและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์และพุทธบริษัท บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยและสังคมโลก

BU5018 การบริหารกิจการพระพุทธศาสนา (Buddhist Affairs Administration)

วิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล ถึงปัจจุบัน หลักการบริการกิจการพระพุทธศาสนาโดยพุทธบริษัท ศึกษาโครงสร้าง ระบบการปกครองและระบบบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย การบริหารการศึกษาคณะสงฆ์ การจัดการ ศาสนสมบัติภาวะผู้นำทางพระพุทธศาสนา กรณีศึกษาและแนวทางการบริหารจัดการทุน บัญชีวัด และการตรวจสอบ ศึกษาสภาพการณ์บริหารจัดการวัด การพัฒนาวัดโดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการและการบริหารจัดการที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน หลักการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการวัดของชุมชน และการพัฒนาวัดให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และศูนย์รวมทางจิตใจของชุมชน

จากรายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา บัณฑิตเรียน 8 วิชา และเลือกเรียน 2 วิชา ในจำนวน 30 หน่วยกิต ตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง วิทยาเขต และวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับคณะศึกษาศาสตร์ได้จัดให้มีการเรียนรายวิชาบังคับในแต่ละภาคการศึกษาและปีการศึกษาที่ไม่แตกต่างกันนัก กล่าวคือในช่วงที่เปิดหลักสูตรใหม่ๆ แต่ละแห่งก็จัดรายวิชาเรียนสลับกันบ้าง แต่เมื่อส่วนกลางเสนอการจัดตารางการเรียนการสอนผ่านสภาวิชาการและการจัดรายวิชาตามตารางที่ระบุไว้ในหลักสูตร (มคอ.2) ดังนั้น ทุกแห่งจึงได้รายวิชาบังคับเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ส่วนรายวิชาเลือกเรียนในแต่ละภาคการศึกษาและปีการศึกษาก็มีแตกต่างกันอยู่บ้าง เนื่องจากแต่ละแห่งมีทรัพยากรทางการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ในที่สุดแล้ว ทุกแห่งก็ได้จัดรายวิชาเลือก 2 วิชาที่เหมือนกัน เพื่อให้เป็นไปตามมติสภาวิชาการนั่นเอง

สรุปแล้ว จำนวนรายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจำนวน 30 หน่วยกิต เหล่านี้ เฉพาะรายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต หรือ 8 วิชา สามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ตามชื่อวิชา คำอธิบายวิชา หรือลักษณะเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับการศึกษาคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา มีอยู่ 3 วิชา ได้แก่ วิชาพระไตรปิฎกศึกษา 1 วิชาพระไตรปิฎกศึกษา 2 และ วิชาพระไตรปิฎกศึกษา 3
2. รายวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต มีอยู่ 1 วิชา ได้แก่ วิชาการศึกษาปฏิบัติธรรมฐาน
3. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับภาษาเพื่อการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนา มีอยู่ 2 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา และวิชาภาษาสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา
4. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ มีอยู่ 2 วิชา ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา และวิชาพุทธวิถีไทย

ส่วนรายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต มีทั้งหมด 10 วิชา สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ตามชื่อวิชา คำอธิบายวิชา หรือลักษณะเนื้อหาของแต่ละรายวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีอยู่ 2 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับพัฒนาการของพระพุทธศาสนา มีอยู่ 4 วิชา ได้แก่ วิชาพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาแบบยั่งยืน วิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ และวิชาพระพุทธศาสนาในสังคมไทยร่วมสมัย
3. กลุ่มวิชาเกี่ยวกับหลักการของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ มีอยู่ 4 วิชา ได้แก่ วิชาการบริหารกิจการพระพุทธศาสนา วิชาพระพุทธศาสนามหายาน วิชาวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาของไทย และวิชาศาสนศึกษา

3. สภาพการจัดการศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์

ตามที่ทราบกันโดยทั่วไป การจัดการศึกษาทุกระดับชั้นของสถาบันการศึกษาในไทยนั้นต้องให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มิเว้นแม้แต่การบริหารจัดการหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งหนึ่งในสองแห่งของไทย ก็ต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทุกสาขาวิชา ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาอันมีสภาพการดำเนินการและการปฏิบัติการเป็นลำดับมาเรื่อยๆ ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาหลักสูตรให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เรื่องการดำเนินการหลักสูตรให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยนี้ถือว่าเป็นเรื่องปกติและเป็นเรื่องที่คณะต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต้องเข้มงวดกวดขันให้เป็นไปตามระเบียบของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยทุกหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้นต้องถูกตรวจสอบทุกกระบวนการจากผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ตั้งแต่จากอาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้บริหาร และคณะกรรมการประจำคณะ สาขาวิชาการ และสภามหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาภายในมหาวิทยาลัย ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนทุกหลักสูตรจึงต้องบริหารจัดการให้เป็นไปตาม ระเบียบของมหาวิทยาลัย ตรงกันข้าม หากการบริหารจัดการหลักสูตรไม่เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัย แล้ว ย่อมเกิดผลเสียต่างๆ อย่างมาก เฉพาะผลเสียที่เกิดกับมหาวิทยาลัยและนักศึกษา ได้แก่ หลักสูตรของ มหาวิทยาลัยไม่ผ่านเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน จนทำให้นักศึกษาเสียสิทธิอันพึงได้ทั้งในแง่ ทุน นี้ยและพุดินนัย ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาหลักสูตรในทุกกระบวนการต้องให้เป็นไปตามระเบียบของ มหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัด

2. หลักสูตรและระเบียบของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับประเด็นนี้ก็ไม่แตกต่างไปจากประเด็นข้างต้น เพราะการบริหารจัดการการศึกษาหลักสูตร ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยิ่งกรณีของคณะศึกษาศาสตร์แล้วย่อมต้องให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ กระทรวงศึกษาธิการหรือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและคุรุสภาด้วย กล่าวคือคณะศึกษาศาสตร์ ต้องทำทุกกระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรียกว่า ทุกกระบวนการต้องสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพราะหากไม่ดำเนินการเช่นนี้แล้ว ผลเสียจะเกิดขึ้นกับผู้เข้ามาศึกษาเป็นอย่างมาก โดยผู้ศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะไม่สามารถขอ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้ ตลอดถึงเรื่องอื่นๆ ที่จะพึงได้ในอนาคต นักศึกษาในหลักสูตรย่อม สูญเสียโอกาสไปด้วย ดังนั้น การดำเนินการทุกอย่างในหลักสูตรต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของ หน่วยงานที่กำกับดูแลด้วย จึงจะถือว่าเป็นการจัดการที่ดีที่สุด

สรุปแล้ว การจัดการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต้องให้เป็นไปตาม ระเบียบ ตลอดถึงการสร้างหรือการปรับปรุงหลักสูตรและระเบียบของมหาวิทยาลัยก็ต้องให้เป็นไปตาม กฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย โดยหากมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการให้ถูกต้อง แล้ว ผลประโยชน์ย่อมเกิดขึ้นกับทุกฝ่าย กล่าวคือหลักสูตรของมหาวิทยาลัยก็ได้มาตรฐานและเป็นไปตาม กฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่กำกับดูแล พร้อมทั้งนักศึกษาที่จบการศึกษาจากหลักสูตรของมหาวิทยาลัยไปแล้วจะ ไม่เสียสิทธิอันจะพึงได้และเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย

4. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต

จากสภาพการดำเนินการและการปฏิบัติการของคณะศึกษาศาสตร์ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ที่ต้องบริหาร จัดการการศึกษาให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดการรับรู้ ร่วมกันในเรื่องต่างๆ กล่าวคือเกิดมีประเด็นที่น่าศึกษาและพิจารณาปรับปรุงพัฒนาในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะ เรื่องการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตก็มีการกล่าวถึงจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาใน หลักสูตรว่าอาจเป็นอุปสรรคต่อความน่าสนใจของผู้ที่จะเข้ามาศึกษาและคณะศึกษาศาสตร์เมื่อต้องการให้

ประโยชน์ต่างๆ เกิดขึ้นกับนักศึกษา เช่น การได้มีโอกาสจับให้ทันต่อการสอบบรรจุเป็นข้าราชการครู เป็นต้น จึงจำเป็นต้องขออนุญาตจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหรือหน่วยกิตที่มากกว่าเกณฑ์หรือเปิดการเรียนการสอนในภาคฤดูร้อนจากสภาวิชาการเรื่อยมา ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ ถือว่าเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ดังนั้น เมื่อมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต จาก 5 ปี เป็น 4 ปี จึงเห็นสมควรนำประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาเสนอเป็นแนวทางด้วย โดยกำหนดหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 161 หน่วยกิต ตามกฎเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น เพราะหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี ในปัจจุบัน มีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาถึง 191 หน่วยกิต นับว่าเป็นจำนวนหน่วยกิตที่มากกว่าเกณฑ์ถึง 30 หน่วยกิต สรุปแล้วในเรื่องนี้ ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรวมและการคงรายวิชาและจำนวนหน่วยกิตในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ทุกสาขาวิชาให้เหลือจำนวน 18 หน่วยกิต หรือ 6 วิชา เท่านั้น ตามรายละเอียดด้านล่างดังนี้

1. จัดการรายวิชาที่มีลักษณะเหมือนกันในกลุ่มรายวิชาบังคับเรียน 24 หน่วยกิต ลดเหลือ 12 หน่วยกิต (ปรับเหลือ 4 วิชา)

1.1 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับการศึกษาคัมภีร์สำคัญของพระพุทธศาสนา จำนวน 3 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “พระไตรปิฎกศึกษา” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาโครงสร้าง ความสำคัญ เนื้อหาย่อยของพระไตรปิฎก ประเภทของคัมภีร์พระพุทธศาสนา โครงสร้างและเนื้อหาของพระวินัย พระวินัยกับกฎหมาย พระวินัยกับการตัดสินใจปัญหา โครงสร้างและเนื้อหาของพระสูตร พระสูตรที่สำคัญ พระสูตรกับการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาสังคม และโครงสร้างและเนื้อหาของพระอภิธรรม พระอภิธรรมกับการดำรงชีวิต”

1.2 คงรายวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาชีวิต จำนวน 1 วิชา ไว้ ได้แก่ “การปฏิบัติกรรมฐาน” โดยมีการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาแนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติกรรมฐานในพระพุทธศาสนา หลักการปฏิบัติจุดประสงค์ การสอนและการปฏิบัติกรรมฐานของสำนักกรรมฐานที่สำคัญในประเทศไทย และการออกฝึกปฏิบัติกรรมฐานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด”

1.3 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับภาษาเพื่อการศึกษาค้นคว้าพระพุทธศาสนา จำนวน 2 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “ภาษาบาลีและสันสกฤตเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาหลักไวยากรณ์เบื้องต้น หลักการอ่านและแปลภาษาบาลีและสันสกฤต ศัพท์บาลีและสันสกฤตในภาษาไทย คัมภีร์ภาษาบาลีและสันสกฤตที่สำคัญของพระพุทธศาสนา และฝึกวิเคราะห์เนื้อหาย่อยๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจากเอกสารภาษาบาลีและสันสกฤต”

1.4 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนาและการดำเนินชีวิตของชาวพุทธ จำนวน 2 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “ประวัติและพัฒนากาของพระพุทธศาสนา” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาแนวคิดก่อนพุทธกาล พุทธประวัติ การสังคายนา นิภายในพระพุทธศาสนา ประวัติและผลงานของพระสาวกพระสาวิกา สถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศไทยและต่างประเทศ พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย และหลักศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา”

2. จัดการรายวิชาที่มีลักษณะเหมือนกันในกลุ่มรายวิชาเลือกเรียน 6 หน่วยกิต คงไว้ 6 หน่วยกิตเหมือนเดิม (ปรับเหลือ 3 วิชา)

2.1 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน 2 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาศัพท์ภาษาอังกฤษทางพระพุทธศาสนา ฝึกสนทนาและอธิบายธรรมะด้วยภาษาอังกฤษ ฝึกเขียนบทความธรรมะด้วยภาษาอังกฤษ และศึกษาหลักการ วิธีการ และเป้าหมายการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คุณสมบัตินักเผยแผ่ วิทยาการประชาสัมพันธ์สมัยใหม่ อิทธิพลและผลกระทบของสื่อและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่อพระพุทธศาสนา”

2.2 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับพัฒนาการของพระพุทธศาสนา จำนวน 4 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาพุทธวิทยาเพื่อรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แนวคิดและหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ พระพุทธศาสนากับสันติภาพ พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ และพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์กายภาพ ชีวภาพ จิตวิทยา”

2.3 รวมกลุ่มวิชาเกี่ยวกับหลักการของพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ จำนวน 4 วิชา เป็น 1 วิชา ได้แก่ “ศาสนาเพื่อการพัฒนา” โดยมีคำอธิบายรายวิชาใหม่ดังนี้ “ศึกษาความรู้พื้นฐานทางศาสนา แนวคิดทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมืองของศาสนา สถานะปัจจุบันของศาสนาในสังคมโลก หลักการศาสนสัมพันธ์ และศึกษาพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน วรรณกรรมที่สำคัญในพระพุทธศาสนา สภาพการณ์บริหารจัดการวัด การบริหารจัดการทุน บัญชีวัด และการตรวจสอบ หลักการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการวัดของชุมชน”

5. บทสรุป

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้เขียนประสงค์เสนอเป็นหลักคิดหรือเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่และต้องการนำเสนอความคิดต่อประชาคมมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มีประเด็นถกเถียงในเรื่องนี้ไม่ต่ำกว่า 3 ปี การศึกษาแล้ว ดังนั้น แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้นับจึงถือว่าเป็นแนวทางสำหรับหลักสูตรและคณะอื่นๆ ด้วย เพราะในปัจจุบัน การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีอยู่ 4 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศาสนาและปรัชญา โดยคณะเหล่านี้ทั้งหมด เฉพาะคณะศึกษาศาสตร์นั้นต้องจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพ มีคุณธรรม สอดคล้องกับระเบียบของมหาวิทยาลัยและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

บรรณานุกรม

คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. **หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559).**

คณะศึกษาศาสตร์. (2561). **คณะศึกษาศาสตร์.** <http://www.edu.mbu.ac.th/>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2561.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558.** ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง 13 พฤศจิกายน 2558.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง **เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558.** ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง 13 พฤศจิกายน 2558.

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 51 ก 1 ตุลาคม 2540.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. **ระเบียบมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559.**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2561). **มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.** <http://www.mbu.ac.th/> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2561.